

3. *Tregenna, F. Manufacturing productivity, deindustrialization, and reindustrialization. UNU-WIDER Research Paper WP2011/57. – Helsinki: 2011. – 24 p.*

Сергій ВІННИЦЬКИЙ

Тернопільський національний економічний університет

ПРОБЛЕМА ТРАНСПАРЕНТНОСТІ ФОНДІВ СУВЕРЕННОГО БАГАТСТВА

Глобальні фінансові дисбаланси сприяли появі групи країн із надлишковими валютними резервами. Акумуляція таких резервів призвела до створення цими країнами фондів суверенного багатства. Без врахування особливостей діяльності цих інвесторів, їх впливу на глобальний фінансовий ринок та тенденцій їх розвитку важко, якщо взагалі можливо, забезпечити стабільність глобальної фінансової системи та побудувати ефективну систему глобального фінансового регулювання.

Діяльність фондів суверенного багатства є досить не прозорою. Інформація про фонди деяких країн майже прирівнюється до державної таємниці. Проблеми із прозорістю фондів суверенного багатства викликають багато критики до них зі сторони світових лідерів. Навколо прозорості суверенних фондів відбувається найбільше дискусій. Проте такі фонди, як фонд Норвегії - Government Pension Fund – Global є еталоном прозорості. На сайті Банку Норвегії, центрального банку Норвегії який управляє офіційними валютними резервами Норвегії та суверенним фондом, розміщена інформація про інвестиційну політику фонду, його цілі, структуру та розмір портфеля, постійно публікуються звіти про діяльність фонду. Але таких фондів не багато.

Для оцінки ступеня прозорості фондів суверенного багатства використовується індекс прозорості Лінебурга-Мадуела. Індекс прозорості розроблений в Інституті Фондів Суверенного Багатства (Sovereign Wealth Fund Institute) Карлом Лінебургом (Carl Linaburg) та Майклом Медуелом (Michael Maduell).

Цей індекс є методом оцінки прозорості фондів суверенного багатства. Індекс базується на десяти основних критеріях. Відповідність кожному критерію додає до рейтингу один пункт. Таким чином максимальний рейтинг становить 10. Найменший рейтинг який може отримати фонд становить 1, проте Інститут рекомендує мінімальний рейтинг на рівні 8, щоб претендувати на адекватну прозорість. Значення рейтингу змінюється коли фонд робить відкритою або закритою певну інформацію. Перелік критеріїв оцінки індексу прозорості Лінебурга-Мадуела подано нижче.

1. Фонд висвітлює свою історію, включаючи причини створення, походження багатства та структуру державної власності.

2. Фонд подає останні річні звіти, перевіренні незалежними аудиторами.

3. Фонд оприлюднює дані про структуру його портфеля вкладень в розрізі компаній та географічного розміщення.

4. Фонд оприлюднює дані про повну ринкову вартість портфеля, дохідність та винагороду менеджменту.

5. Фонд встановлює основні принципи по відношенню до етнічних стандартів та інвестиційних політик.

6. Стратегії та цілі фонду є зрозумілими .

7. Фонд чітко ідентифікує підконтрольні компанії та контактну інформацію, якщо такі існують.

8. Фонд ідентифікує зовнішніх керуючих, при їх наявності.

9. Фонд має свій власний Web-сайт.

10. Фонд надає інформацію про адресу головного офісу та контактну інформацію таку як телефон та факс.

Із 12 суверенних фондів, які контролюють активи понад 100 млрд. дол. лише 3 мають рейтинг вище 8, та відповідають вимогам адекватної прозорості. Ці фонди контролюють фінансові

ресурси на суму 1120 млрд. дол., проти 3152 млрд. дол. активів фондів суверенного багатства, які мають індекс прозорості нижче 8.

Отже, побоювання світових політиків та економістів не є безпідставними. Фонди суверенного багатства накопили достатньо великі запаси фінансових ресурсів, щоб мати значний вплив на світову фінансову систему. Важливо, щоб побоювання щодо суверенних фондів не переросли в фобію та не призвели до політики фінансового протекціонізму в країнах Європи та США.

Одним із основних напрямів роботи із фондами суверенного багатства має стати підвищення їхньої прозорості. При відповідному регулюванні, фонди суверенного багатства повинні стати важливим елементом нової фінансової системи. Проте без належної уваги вони можуть сприяти подальшому зростанню фінансових дисбалансів в світовому господарстві та виникненню нових фінансових криз.

Олексій ВОЙТЕНКО

Тернопільський національний економічний університет

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ

Ринок фінансових послуг – одна з найважливіших сфер національної економіки, де відбувається формування та розподіл фінансових ресурсів і послуг, та яка пов'язана з діяльністю фінансових установ.

В умовах сучасних економічних реалій ринок фінансових послуг є важливим фундаментом для зростання, розвитку і стабільності національної ринкової економіки. Ринок фінансових послуг забезпечує накопичення і розподіл інвестиційних ресурсів та надання фінансових послуг, взаємодію надавачів і споживачів цих послуг за правилами, визначеними законами та іншими актами законодавства.

Необхідно відзначити, що в Україні, у рамках загальносвітової тенденції до універсалізації діяльності фінансових структур, банки займають домінуюче становище. Проте небанківські фінансові установи завойовують ринкові ніші досить агресивно. Щонайменше, чотири причини (які частково є й результатами перетворень) сприяють їх динамічному наступу: прогресуючий розвиток фондового ринку і сек'юритизація активів; необхідність задоволення вузького або вибіркового попиту, при якому присутність банків обмежено; потреба у більш прибутковому інвестуванні заощаджень домашніх господарств; спроби ухилення від порівняно жорсткіших вимог банківського регулювання. Інакше кажучи, кількість фінансових інститутів і професіональних учасників ринку постійно збільшується. Зростання конкуренції у вітчизняному фінансовому секторі відображається у диверсифікації спектру фінансових послуг, коли ініціаторами новацій виступають не тільки спеціалізовані установи, але й дедалі частіше – їх клієнти.

Ринок фінансових послуг як система інтегрованих фінансових інститутів, де реалізуються контрактні відносини щодо переміщення капіталу з використанням фінансових інструментів і послуг, структурується через множинність взаємозв'язаних секторів (субринків) і стає дедалі більш сегментованим за окремими групами клієнтів. Створюються нові та розширюються апробовані ніші фінансового сервісу. На вітчизняному фінансовому ринку, як і в зарубіжній практиці, активно розвивається надання роздрібних послуг для населення, тобто йдеться про персоналізацію фінансових послуг. Поступово зростає роль індивідуального консультування щодо проведення фінансових операцій, а також удосконалюється комунікативна база з використанням інформаційно-технологічних нововведень.

Звичайно, неможливо оминути увагою негативний вплив на розвиток вітчизняного ринку фінансових послуг наслідків фінансово-економічної кризи 2007-2009 рр. Попри заяви багатьох експертів, що криза не вплине на економіку нашої держави, насправді криза призвела до відчутних наслідків [1]. Криза ліквідності, ріст інфляції та цін на енергоносії, криза в житловому будівництві це одні з багатьох деструктивних проявів кризових явищ у вітчизняній економіці.